

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
2514 CV DEN HAAG

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/lvvn

Datum 20 november 2025
Betreft Ontwikkeling mestproductie

Ons kenmerk
DGA-PAV / 102547216

Geachte Voorzitter,

Tijdens de behandeling van de wet tot wijziging van de Meststoffenwet in verband met de maximale mestproductie (36.618) op 12 november 2024, heb ik toegezegd uw Kamer te informeren over de voortgang van de ontwikkeling van de mestproductie (T03947). Met deze brief doe ik mij toezegging gestand. In deze brief ga ik, zoals verzocht door de Tweede Kamer¹, ook in op de meest actuele inschatting van de deelname aan de Lbv en Lbv-plus en het effect daarvan op de mestproductie.

Op mijn verzoek stelt het Centraal Bureau voor de Statistiek (hierna: CBS) na afloop van ieder kwartaal een berekening samen van de verwachte fosfaat- en stikstofexcretie van de Nederlandse veestapel. Op 20 november 2025 heeft het CBS de derde kwartaalrapportage 2025 gepubliceerd.² Hierin geeft het CBS een momentopname van de verwachte fosfaat- en stikstofexcretie en het ruweiwitgehalte over geheel 2025 op basis van de op 1 oktober 2025 beschikbaar gekomen nieuwe en actuele gegevens over de omvang van de rundveestapel, de melkproductie per koe, de beschikbaarheid en samenstelling van krachtvoer en ruwvoer en de voorlopige cijfers van de Landbouwtelling op peildatum 1 april 2025.

Ook in deze derde kwartaalrapportage is er sprake van een mate van onzekerheid in de prognose van de fosfaat- en stikstofexcretie in 2025. Die onzekerheid is een gevolg van het feit dat er nog geen definitieve cijfers bekend zijn over de hoeveelheden en samenstelling van het ruwvoer en krachtvoer. Hierdoor is het CBS in zijn berekening uitgegaan van voorlopige cijfers, zoals het ook is uitgegaan van voorlopige cijfers over de omvang van de veestapel. De in tabel 1 en tabel 2 vermelde cijfers betreffen dan ook een verwachting van de mestproductie. De definitieve mestproductiecijfers over 2025 zullen in de zomer van 2026 bekend worden.

¹ Mootie Vedder c.s., kamerstukken II 2025/26, 33 037, nr. 621

² <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/aanvullende-statistische-diensten/2025/monitor-fosfaat-en-stikstofexcretie-in-dierlijke-mest-derde-kwartaal-2025>

Verwachte mestproductie 2025

De door het CBS voor 2025 verwachte fosfaat- en stikstofexcretie van de Nederlandse veestapel is weergegeven in tabel 1 respectievelijk tabel 2.

Tabel 1: Momentopname van de verwachte fosfaatexcretie van de Nederlandse veestapel over 2025 (in miljoen kg)

	Plafond 2025	1 ^e kw. 2025	2 ^e kw. 2025	3 ^e kw. 2025
Nationaal	135,0	142,7	140,6	141,6
Melkvee	71,8	73,6	73,8	74,6
Varkens	27,8	32,3	30,2	30,3
Pluimvee ¹	20,3	20,7	20,4	20,0
Overig ²	15,1	16,1	16,1	16,7

N.B. Door afrondingen kan de som van de cijfers afwijken van het totaal.

Tabel 2: Momentopname van de verwachte stikstofexcretie van de Nederlandse veestapel over 2025 (in miljoen kg)

	Plafond 2025	1 ^e kw. 2025	2 ^e kw. 2025	3 ^e kw. 2025
Nationaal	440,0	433,7	428,1	433,7
Melkvee	267,8	252,8	252,8	257,3
Varkens	70,3	80,1	75,1	75,2
Pluimvee ¹	48,4	48,5	48,1	47,1
Overig ²	53,5	52,4	52,1	54,2

N.B. Door afrondingen kan de som van de cijfers afwijken van het totaal.

- ¹) Het sectoraal plafond voor de pluimveehouderij heeft alleen betrekking op de mestproductie van die diersoorten waarop het stelsel van pluimveerechten van toepassing is, te weten kippen en kalkoenen.
- ²) Voor 'overig' is in de Msw geen sectoraal plafond vermeld. Het hier vermelde plafond is afgeleid van het nationale plafond en de plafonds voor melkvee, varkens en pluimvee

Uit tabel 1 en 2 blijkt dat het CBS verwacht dat in 2025 de fosfaatexcretie van de Nederlandse veestapel het nationale plafond met 4,9% zal overschrijden. De stikstofexcretie van de Nederlandse veestapel in 2025 zal naar verwachting 1,4% onder het nationale plafond uitkomen. Vergeleken met de vorige kwartaalrapportage is de verwachte excretie van fosfaat en stikstof toegenomen, als gevolg van hogere stikstof- en fosforgehaltes van het verse gras, een hoger stikstofgehalte van de graskuil van 2025 en een grotere rundveestapel.

Deelname Lbv en Lbv-plus

Op 29 oktober 2025 stonden er bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) in het kader van de beëindigingsregelingen Lbv en Lbv-plus 1.039

verleningsbeschikkingen³ geregistreerd. Van de veehouders met een verleningsbeschikking op die datum hebben er 1.023, oftewel ruim 98%, de modelovereenkomst ondertekend en het eerste subsidievoorschot ontvangen.

Potentieel effect LBV en LBV-plus op mestproductie

Veehouders die in het kader van de Lbv of de Lbv-plus een subsidieaanvraag hebben ingediend, hebben daarbij moeten aangeven hoeveel productierechten doorgehaald moeten worden. Hiermee is het mogelijk om een indicatie te krijgen van het potentiële effect van deelname aan deze regelingen op de mestproductie vanuit de melkvee-, varkens- en pluimveehouderij. De vleeskalverhouderij kent geen systeem van productierechten, maar door uit te gaan van het gemiddeld aantal in een kalenderjaar gehouden dieren, is het ook voor deze sector mogelijk om een indicatie te krijgen van het potentiële effect van deelname aan deze regelingen op de mestproductie. Op basis van de op 29 oktober 2025 bij RVO geregistreerde verleningsbeschikkingen gaat het om 2.276.240 fosfaatrechten, 1.288.646 varkensrechten, 5.957.257 pluimveerechten en 89.373 vleeskalveren. Als al deze veehouders daadwerkelijk besluiten tot beëindiging over te gaan, dus bij 100% deelname, dan komt het potentiële effect op de nationale mestproductie uit op een vermindering van 10,7 miljoen kilogram fosfaat en 29,4 miljoen kilogram stikstof.

Inschatting mestproductie

Omdat deelnemers aan Lbv en Lbv-plus tot een jaar na ondertekening van de overeenkomst de tijd hebben om hun dieren weg te doen, zal het volledige effect van Lbv en Lbv-plus niet al in 2025 maar in de loop van de twee jaren daarna tot uiting komen in de mestproductiecijfers.

Om een inschatting te maken van de mestproductie inclusief het effect van deelname aan Lbv en Lbv-plus ben ik tot nu toe uitgegaan van een deelnamepercentage van 80%. Daarbij heb ik mij gebaseerd op het gegeven dat op 15 juni 2025 van de veehouders met een verleningsbeschikking op ruim 89% de modelovereenkomst ondertekend had. Zoals eerder aangegeven in deze brief heeft inmiddels meer dan 98% van de veehouders met een verleningsbeschikking op 29 oktober 2025 de modelovereenkomst ondertekend. Daarom vind ik het realistisch om voor een inschatting van de mestproductie uit te gaan van een deelnamepercentage van 90%. De inschatting is dat in dit 90%-scenario de mestproductie in Nederland ook op termijn boven (+2,1 miljoen kg) het nationale fosfaatproductieplafond van 135,0 miljoen kilogram fosfaat uitkomt. Deze verwachte overschrijding is het gevolg van een verwachte overschrijding van het sectorale fosfaatproductieplafond voor de melkveehouderij (+2,9 miljoen kg). Daarentegen zullen de andere mestproductieplafonds, zowel nationaal als sectoraal op termijn niet overschreden worden. Een en ander is inzichtelijk gemaakt in tabel 4.

³ Met verleningsbeschikkingen wordt hier bedoeld het aantal subsidieverleningen op 29 oktober 2025 die nog niet zijn ingetrokken (omdat een veehouder bijvoorbeeld heeft besloten niet tot beëindiging over te gaan of niet binnen de vastgestelde termijn aan de vereisten uit de subsidieregeling heeft voldaan).

Tabel 4: Inschatting van de mestproductie op termijn (2026/2027) op basis van de gerealiseerde mestproductie 2024 en het potentiële effect van deelname aan Lbv en Lbv-plus bij 90% deelname (in miljoen kg)

	Nationaal		Melkvee		Varkens		Pluimvee	
	fosfaat	stikstof	fosfaat	stikstof	fosfaat	stikstof	fosfaat	stikstof
Productie ¹	146,7	448,9	76,7	265,2	32,3	80,1	20,7	48,5
Effect ²	9,6	6,5	2,0	7,0	5,0	13,5	2,1	4,2
Inschatting	137,1	422,4	74,7	258,2	27,3	66,6	18,5	44,3
Plafond	135,0	440,0	71,8	267,8	27,8	70,3	20,3	48,4
Overschrijding ³	2,1	-17,6	2,9	-9,6	-0,5	-3,7	-1,8	-4,1

¹) Betreft de in 2024 gerealiseerde mestproductie (bron: CBS)

²) Betreft het potentiële effect op de mestproductie bij 90% deelname aan Lbv en Lbv-plus op basis van de op 29 oktober 2025 bij RVO geregistreerde verleningsbeschikkingen

³) Er is sprake van een overschrijding van het plafond als het vermelde getal positief (+) is. Is het getal negatief (-) dan is er sprake van een onderschrijding van het plafond.

Reflectie

Zoals aangegeven acht ik een scenario waarbij uit wordt gegaan van een deelnamepercentage aan Lbv en Lbv-plus van 90% in plaats van 80% realistisch. Daarbij in ogenschouw nemend dat 98% van de veehouders met een verleningsbeschikking op 29 oktober 2025 de modelovereenkomst ondertekend heeft en een eerste subsidievoorschot ontvangen heeft. De ervaring met eerdere regelingen leert dat als men eenmaal deze stap heeft gezet er weinigen zijn die alsnog besluiten het bedrijf toch niet te beëindigen. Maar ook in het 90%-scenario zal het nationale fosfaatproductieplafond (+2,1 miljoen kg) en het sectorale fosfaatproductieplafond voor melkvee (+2,9 miljoen kg) waarschijnlijk overschreden worden, terwijl de andere plafonds op termijn waarschijnlijk niet overschreden zullen worden. Dit blijft echter een inschatting van de mestproductie, de werkelijke mestproductie over 2025 zal echter pas duidelijk worden in de zomer van 2026. Tot die tijd is het zaak om de ontwikkelingen nauwgezet te blijven volgen.

Hoogachtend,

Femke Marije Wiersma
Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Auteur

TER BESLISSING

Datum

11 november 2025

Kenmerk

DGA-PAV / 102390732

RT 0000123848

Kopie aan

Bijlage(n)

2

nota
TER BESLISSING

Publicatie CBS-monitor fosfaat- en stikstofexcretie
- derde voortgangsrapportage 2025

Parafenroute

[Redacted signature area]

Aanleiding

Op 20 november 2025 zal het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) de Monitor fosfaat- en stikstofexcretie in dierlijke mest derde kwartaal 2025 publiceren. Het verzoek van de Kamer¹ is om in de brief waarmee de Kamer geïnformeerd over deze publicatie ook in te gaan op de meest actuele inschatting van deelname aan Lbv en Lbv-plus en het effect daarvan op de mestproductie. Tijdens de behandeling van de wet tot wijziging van de Meststoffenwet in verband met de maximale mestproductie op 12 november 2024 heeft u toegezegd² de Eerste Kamer te informeren over de voortgang in de ontwikkeling van de mestproductie.

Geadviseerd besluit

U kunt beide Kamerbrieven ondertekenen.

Kernpunten

- Uit de derde kwartaalrapportage 2025 blijkt dat het CBS verwacht dat in 2025:
 - de mestproductie van de Nederlandse veestapel hoger (+4,1%) zal zijn dan het nationaal fosfaatproductieplafond (135 mln kilogram) en lager (-2,7%) dan het nationaal stikstofproductieplafond (440,0 mln kilogram);
 - het gehalte aan ruweiwit (RE) in het melkveevoerrantsoen met 157 gram RE per kg droge stof lager uitkomt dan het met convenantpartners afgesproken streefdoel van 160 gr RE/kg ds voor 2025.
- De verwachting van het CBS berust voor een deel op voorlopige cijfers over de omvang van de veestapel en de hoeveelheden en de samenstelling van

¹ Motie Vedder c.s., Kamerstukken II 2025/26, 33 037, nr. 621

² T03947

ruwvoer en krachtvoer, wat betekent dat er ook in deze derde kwartaalrapportage 2025 sprake is van een mate van onzekerheid in de prognose van het CBS.

- Uit gegevens van RVO blijkt dat in het kader van Lbv en Lbv-plus op 29 oktober 2025 1.039 verleningsbeschikkingen³ geregistreerd stonden, waarvan 1.023 veehouders (ruim 98%) de modelovereenkomst hebben ondertekend en een eerste subsidievoorschot hebben ontvangen.
- Als alle veehouders met een verleningsbeschikking het bedrijf daadwerkelijk beëindigen komt het potentiële effect op de nationale mestproductie uit op een vermindering van 10,7 miljoen kilogram fosfaat en 29,4 miljoen kilogram stikstof.
- Reflecterend op het gegeven dat ruim 98% van de veehouders met een verleningsbeschikking de modelovereenkomst ondertekend heeft en een eerste subsidievoorschot heeft ontvangen, is het realistischer om uit te gaan van een scenario met een deelnamepercentage van 90%.
- De inschatting is dat, uitgaande van het 90%-scenario, ook op termijn het nationale fosfaatproductieplafond (+2,1 mln kilogram) en het sectorale fosfaatproductieplafond voor melkvee (+2,9 mln kilogram) overschreden zullen worden.
- De inschatting is verder dat in het 90%-scenario op termijn de overige mestproductieplafonds, nationaal en sectoraal, niet overschreden zullen worden.

Toelichting

- Op verzoek van LVVN stelt het CBS aan het einde van ieder kwartaal een berekening samen van de verwachte fosfaat- en stikstofexcretie van de Nederlandse veestapel, daarbij gebruikmakend van de op dat moment beschikbare gegevens over de omvang van de veestapel, de productiegegevens van de veestapel en de samenstelling van het krachtvoer en ruwvoer.
- De verwachte fosfaat- en stikstofexcretie wordt afgezet tegen het nationale mestproductieplafond en de sectorale mestproductieplafonds, zodat duidelijk wordt of een overschrijding van de plafonds dreigt en zo nodig (aanvullende) maatregelen getroffen moeten worden.
- De verwachting van het CBS berust ook in deze derde kwartaalrapportage voor een deel op voorlopige cijfers over de omvang van de veestapel en de hoeveelheden en de samenstelling van ruwvoer en krachtvoer. Voor de omvang van de veestapel baseert het CBS zich voor melkvee op de I&R-gegevens van 1 oktober 2025 en voor varkens, pluimvee en overige diersoorten op de voorlopige Landbouwtelling 2025.
- Uit de derde kwartaalrapportage 2025 blijkt dat het CBS verwacht dat de excretie door de Nederlandse veestapel in 2025 voor wat betreft fosfaat boven (+4,1%) en voor wat betreft stikstof onder (-2,7%) het nationale mestproductieplafond uitkomt.

³ Betreft het aantal subsidieverleningen dat op 29 oktober 2025 actief is, dus niet zijn ingetrokken.

- Met de melkveesector is in het kader van de stikstofproblematiek afgesproken om op sectorniveau ernaar te streven het gehalte aan ruw eiwit (RE) in het melkveevoerrantsoen niet hoger te laten zijn dan 160 gr RE/kg droge stof. In februari van 2025 is een convenant opgesteld en ondertekend door partijen in de zuivelketen. De convenantpartners hebben zich verbonden aan het doel om het gemiddeld ruweiwitgehalte van het melkveevoerrantsoen te verlagen naar maximaal 160 gr RE/kg droge stof in 2025 en maximaal 158 gr RE/kg droge stof in 2026.
- Uit de derde kwartaalrapportage 2025 blijkt dat het CBS verwacht dat het RE-gehalte in het melkveevoerrantsoen uitkomt op 157 gr RE/kg droge stof.